

2017

Culture
Polis

Φόρουμ Πολιτισμού, Βιώσιμότητας και Καινοτομίας
Forum for Culture, Sustainability, and Innovation

“ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ - ΔΗΜΩΝ”

Έρευνα της CulturePolis

Έρευνα της CulturePolis
“Πολιτιστική στρατηγική ελληνικών πόλεων”
2017 - Όλοι οι ελληνικοί Δήμοι Μάιος- Ιούλιος 2017

Πλαίσιο της έρευνας

Πίνακας περιεχομένων

- 1. Εισαγωγή**
 - 1.1 Ιστορικό και χαρακτηριστικά της έρευνας
 2. Έρευνα 2017 Μάιος – Ιούλιος 2017
 - 2.1 Μεθοδολογία
 - 2.2 Α Ερωτηματολόγιο έρευνας
 - 2.2 Β Παρουσίαση συμμετεχόντων Δήμων
- 3. Αποτελέσματα της Αυτοαξιολόγησης 2017**
- 4. Από την έρευνα στο Παρατηρητήριο Πολιτισμού και Επιχειρηματικότητας**

Πλαίσιο της έρευνας της CulturePolis
“Πολιτιστική στρατηγική ελληνικών πόλεων”

1. Εισαγωγή

1.1 Ιστορικό και Χαρακτηριστικά της Έρευνας

Η CulturePolis είναι αστική μη κερδοσκοπική εταιρία (α.μ.κ.ε) που εδρεύει στην Κέρκυρα. Από το 2006, έχει πραγματοποιήσει δεκάδες ευρωπαϊκές, εθνικές και διεθνείς δράσεις με έμφαση σε θέματα πολιτισμού, βιωσιμότητας και καινοτομίας – βλ. περισσότερα στο CulturePolis.org.

Το 2016, στο πλαίσιο του εορτασμού των δέκατων γενεθλίων της CulturePolis, ξεκίνησε μια νέα πρωτοβουλία, την πρώτη “Έρευνα Πολιτιστικής Στρατηγικής Ελληνικών Πόλεων” σε όλους τους Δήμους της χώρας, με βάση τρία (3) ερωτηματολόγια:

1. Αυτοαξιολόγηση πολιτιστικής πορείας Δήμων με βάση το πρότυπο «Ατζέντα 21 για τον πολιτισμό (Agenda 21 for Culture)» του ΟΗΕ
2. Καταγραφή οραμάτων – στόχων – ποιοτικών χαρακτηριστικών πολιτιστικής στρατηγικής κάθε Δήμου
3. Καταγραφή πόρων, αναγκών και προγραμματισμού για κατηγορίες Δήμων

Στην έρευνα αυτή έλαβαν μέρος 40 Δήμοι και τα πρώτα συμπεράσματά της παρουσιάστηκαν στην εκδήλωση για τα 10 χρόνια λειτουργίας της CulturePolis (23 Σεπτεμβρίου 2016, στην Ιόνιο Ακαδημία στην Κέρκυρα-<http://bit.ly/2h7uajl>). Από τότε, τα πορίσματα αυτά εμπλουτίζονται συνεχώς, αποτελώντας το έναυσμα για τη δημιουργία ενός διεθνούς Παρατηρητηρίου Πολιτισμού & Επιχειρηματικότητας και συναφών δράσεων.

Η Έρευνα 2016	
1η φάση (πιλοτική): Μάιος 2016 Επελέγησαν δειγματοληπτικά 58 Δήμοι, με γνώμονα την πολιτιστική τους δραστηριότητα, για να συμπληρώσουν το ειδικό ερωτηματολόγιο. 32 από αυτούς το συμπλήρωσαν επιτυχώς και η σύνοψη των απαντήσεων τους έχει αναρτηθεί στον ιστοχώρο της CulturePolis (βλ. αποτελέσματα 1ης φάσης: CulturePolis-Ημερίδα Θεσσαλονίκης-αποτελέσματα 21.05.2016)	2η φάση: Ιούνιος – Σεπτέμβριος 2016 Με βάση τα πορίσματά της 1ης φάσης και της ημερίδας της Θεσσαλονίκης στις 21/5/2016, η έρευνα ολοκληρώθηκε με αποστολή των τριών παρακάτω ερωτηματολογίων σε ΟΛΟΥΣ τους Δήμους της χώρας.
Τα τρία (3) ερωτηματολόγια: <ol style="list-style-type: none">1. Αυτοαξιολόγηση πολιτιστικής πορείας Δήμων με βάση το πρότυπο «Ατζέντα 21 για τον πολιτισμό (Agenda 21 for Culture)» του ΟΗΕ2. Καταγραφή οραμάτων – στόχων – ποιοτικών χαρακτηριστικών πολιτιστικής στρατηγικής κάθε Δήμου3. Καταγραφή πόρων, αναγκών και προγραμματισμού για διαφορετικές κατηγορίες Δήμων	
Απήντησαν εξήντα (62) Δήμοι σε όλα ή σε κάποια από τα 3 ερωτηματολόγια, δηλ. ποσοστό 19,1% στο σύνολο των Δήμων και ποσοστό 36,5% στο σύνολο των Δήμων που αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων της χώρας. Λαμβάνοντας υπόψη την περίοδο διενέργειας της έρευνας (1 Ιουνίου – 5 Σεπτεμβρίου), δηλ. μέσα στις καλοκαιρινές διακοπές και τουριστική περίοδο με πολυάριθμες πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις σε όλη τη χώρα, τα ποσοστά θεωρούνται αποδεκτά για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Τα πρώτα πορίσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν στην εκδήλωση για τα 10 χρόνια λειτουργίας της CulturePolis (23 Σεπτεμβρίου 2016, στην Ιόνιο Ακαδημία στην Κέρκυρα), έτυχαν ευρείας διάχυσης σε Δήμους και ενδιαφερομένους φορείς, και σηματοδότησαν την αρχή δημιουργίας ενός διεθνούς Παρατηρητηρίου Πολιτισμού & Επιχειρηματικότητας και συναφών δράσεων —βλ. http://bit.ly/2vunEbE	

Μετά την επιτυχημένη έκβαση της έρευνας του 2016 και το ενδιαφέρον που καταγράφηκε από Δήμους και φορείς πολιτισμού στην Ελλάδα για τα αποτελέσματά της, τον Μάιο του 2017 ανακοινώθηκε η επανάληψη της έρευνας μέσω διαδικτύου {Google Forms} με απώτερο σκοπό τη συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων. Για τον λόγο αυτό, η Έρευνα 2017 εστιάστηκε μόνον στο ερωτηματολόγιο της **αυτοαξιολόγησης της πολιτιστικής πορείας** των ελληνικών πόλεων και στις επιπτώσεις της στις τοπικές κοινωνίες.

Απάντησαν 58 Δήμοι

Εξ αυτών 31 είχαν συμμετάσχει στη διαδικασία Αυτοαξιολόγησης και το 2016.
Οι 58 Δήμοι σημείωσαν Μ.Ο βαθμολογίας 4,7 / 9 ξεπερνώντας ελαφρά τον Μ.Ο του 2016 (4,5 / 9).
Στις σελίδες που ακολουθούν αναλύονται περαιτέρω τα αποτελέσματα αυτά.

2.1 Μεθοδολογία

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά την άνοιξη / καλοκαίρι του 2017, μέσω διαδικτύου με την αποστολή του ερωτηματολογίου της αυτοαξιολόγησης προς όλους του Δήμους της χώρας. Απώτερος σκοπός της επανάληψης της έρευνας ήταν αφενός οι ήδη συμμετέχοντες Δήμοι να έχουν μια σαφή εικόνα της πολιτιστικής τους πορείας μέχρι σήμερα και αφετέρου να εμπλακούν και άλλοι στη πολύτιμη διαδικασία της αξιολόγησης της πολιτιστικής τους στρατηγικής.

2.2 Α. Το Ερωτηματολόγιο της έρευνας

Ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης του σταδίου εξέλιξης της πολιτιστικής στρατηγικής κάθε Δήμου

Το ερωτηματολόγιο αυτό συντάχθηκε με βάση το πρότυπο **”Ατζέντα 21 για τον πολιτισμό (Agenda 21 for Culture)”**, που εγκρίθηκε το 2004 από τον ΟΗΕ και προωθεί το σχεδιασμό πολιτιστικών πολιτικών σχετικών με την αιφόρο / βιώσιμη ανάπτυξη.

Το πρότυπο **”Ατζέντα 21 για τον πολιτισμό (Agenda 21 for Culture)”**

culture 21
Agenda 21 for culture

Το 2015, η Σύνοδος Κορυφής του ΟΗΕ για τον Πολιτισμό και τις Αειφόρους / Βιώσιμες Πόλεις, που πραγματοποιήθηκε στο Μπιλιμπάο, υιοθέτησε το έγγραφο **”Πολιτισμός 21: Δράσεις”**, το οποίο προτείνει **100 συγκεκριμένες δράσεις**, ομαδοποιημένες σε **9 δεσμεύσεις (commitments)**, προκειμένου να μπορεί να εκτιμηθεί η θέση του πολιτισμού στο Δήμο / περιοχή με έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη.

A.1. Τα τρία στάδια εξέλιξης

ΥΠΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟ
---------------------	---------------------	--------------------

Με βάση το παραπάνω πρότυπο οι Δήμοι καλούνται να αυτο-αξιολογήσουν σε ποιο στάδιο εξέλιξης βρίσκεται η πολιτιστική στρατηγική τους δηλ. **Υπο-ανάπτυξη / Αναδυόμενο / Προχωρημένο**, κατατάσσοντας κατά την απόλυτη κρίση τους το στάδιο εξέλιξης στο οποίο βρίσκεται ο Δήμος τους για κάθε επιμέρους θέμα από τα **100 προτεινόμενα**, όπως είναι ομαδοποιημένα σε **9 δεσμεύσεις (commitments)**, προκειμένου να εκτιμηθεί η πολιτιστική τους θέση σε ένα πλαίσιο βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι 9 δεσμεύσεις είναι οι ακόλουθες:

1. Πολιτιστικά Δικαιώματα
2. Κληρονομιά, Πολυμορφία και Δημιουργικότητα
3. Πολιτισμός και Εκπαίδευση

4. Πολιτισμός και Περιβάλλον
5. Πολιτισμός και Οικονομία
6. Πολιτισμός, Ισότητα και Κοινωνική Ένταξη
7. Πολιτισμός, Χωροταξία και Δημόσιος Χώρος
8. Πολιτισμός, Πληροφορία και Γνώση
9. Διακυβέρνηση Πολιτισμού

Βλ. αναλυτική παρουσίαση της “Agenda 21 for Culture” του ΟΗΕ [εδώ: http://www.agenda21culture.net/](http://www.agenda21culture.net/)

A.2. : Γιατί Αυτο-αξιολόγηση των Δήμων με βάση ένα διεθνές πρότυπο:

Το πρότυπο «Πολιτισμός 21: Δράσεις» επελέγη από την CulturePolis γιατί μπορεί να χρησιμοποιηθεί **ως εργαλείο αυτοαξιολόγησης** και είναι ανοιχτό τόσο για τις τοπικές κυβερνήσεις / Δήμους όσο και σε άτομα ή/και οργανισμούς (ακαδημαϊκούς, ακτιβιστές, της κοινωνίας των πολιτών, κ.λπ.) που ενδιαφέρονται για τη χρήση του. Η χρήση του εν λόγω προτύπου αποσκοπεί στο να καταγραφεί το πραγματικό στάδιο ανάπτυξης - εξέλιξης στο οποίο βρίσκεται κάθε ερωτώμενος Δήμος αναφορικά με το συγκεκριμένο θέμα προκειμένου να παρακολουθείται η πορεία και βελτίωση του στο μέλλον.

Επιπλέον, επιτρέπει την συγκριτική αξιολόγηση και καταγραφή της προόδου κάθε Δήμου ως προς την στρατηγική πολιτισμού της πόλης / περιοχής μέσα στα επόμενα χρόνια και βοηθά στον γενικότερο σχεδιασμό και προγραμματισμό.

Οι απαντήσεις αντιστοιχούν σε ένα από τα **9 προβλεπόμενα στάδια ανάπτυξης**, όπου 1 σημαίνει ότι ο Δήμος είτε δεν έχει ακόμη ασχοληθεί με το συγκριμένο ζήτημα είτε μόλις ξεκίνησε να ασχολείται, ενώ το τελευταίο στάδιο (9) σημαίνει ότι ο Δήμος έχει φθάσει στο μέγιστο σημείο ωριμότητας / ολοκλήρωσης της πολιτιστικής του στρατηγικής.

ΥΠΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ			ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΕΝΟ			ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟ		
Στάδιο	Στάδιο	Στάδιο	Στάδιο	Στάδιο	Στάδιο	Στάδιο	Στάδιο	Στάδιο
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Στο πλαίσιο αυτό, ο ερωτώμενος σημειώνει για κάθε θέμα το στάδιο στο οποίο βρίσκεται κατά την κρίση του. **ΠΡΟΣΟΧΗ:** δεν έχει νόημα να σημειώνεται σε κάποιο θέμα πιο προχωρημένο στάδιο από το πραγματικό, γιατί ο στόχος είναι την επόμενη περίοδο (π.χ. έτος, εξάμηνο) να αποτυπωθεί η πρόοδος που πραγματοποιήθηκε.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 10 σελίδες και ο εκτιμώμενος χρόνος για να απαντηθεί είναι περίπου 20 λεπτά.

2.2 Β. Δήμοι που συμμετείχαν στην έρευνα

Πενήντα (58) Δήμοι απάντησαν στο ερωτηματολόγιο και αυτο-αξιολογήθηκαν (βλ. *πίνακα 1* - με έντονο χρώμα σημειώνονται οι 31 Δήμοι που συμμετείχαν στη διαδικασία της Αυτοαξιολόγησης και το 2016 και 2017)

Αγρινίου	Επιδαύρου	Καστοριάς	Μοσχάτου	Πολυγύρου	Τρίπολης
Αμαρίου	Ερυμάνθου	Κιλελέρ	Μυκόνου	Πρέβεζας	Τριφυλίας
Αντιπάρου	Ευρώτα	Λαμιέων	Νέας Σμύρνης	Πύλου-Νέστορος	Φαρσάλων
Αρταίων	Ζίτσας	Λεβαδέων	Νίκαιας	Πωγωνίου	Φολέγανδρου
Βόρειων Τζουμέρκων	Ηλιούπολης	Λέρου	Νότιας Κυνουρίας	Σάμου	Χαλανδρίου
Δελφών	Μεσολογγίου	Λήμνου	Ξάνθης	Σιθωνίας	Χαλκηδόνος
Διονύσου	Ιωαννιτών	Λουτρακίου	Ξυλοκάστρου	Σικυωνίων	Χερσονήσου
Διστόμου Αράχοβας	Καλαμάτα	Λυκόβρυση-Πεύκης	Παρανεστίου	Στυλίδας	
Δομοκού	Καρδίτσα	Μαραθώνα	Πάρου	Τήνου	
Δωδώνης	Κασσάνδρας	Μεγαρέων	Πειραιά	Τρικκαίων	

Πίνακας 1 : Οι Δήμοι που έλαβαν μέρος στην Έρευνα (κατ'αλφαβητική σειρά)

Ο αριθμός των 58 Δήμων αντιπροσωπεύει :

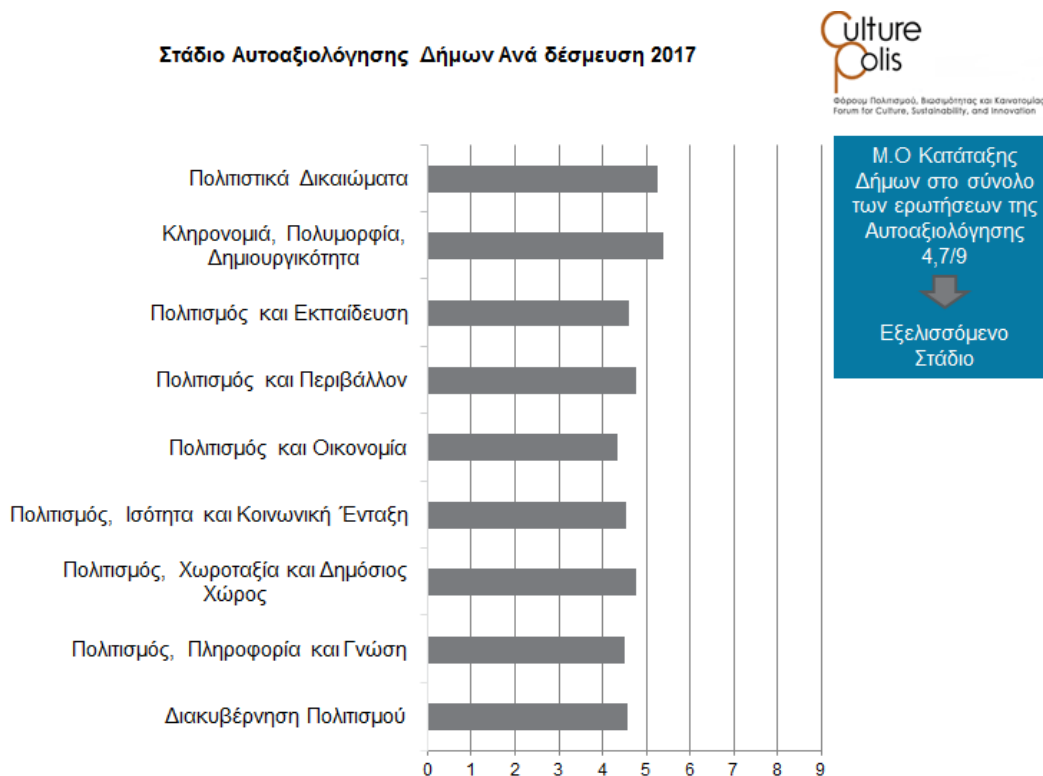
- ποσοστό **18 %** στο σύνολο των δήμων
- ποσοστό **35,36 %** στο σύνολο των δήμων που περιλαμβάνουν τον μεγαλύτερο αριθμό των κατοίκων της χώρας.

Τα ποσοστά θεωρούνται αποδεκτά για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων, λαμβάνοντας υπόψη την περίοδο διενέργειας της έρευνας (15 Μαΐου – 15 Ιουλίου) δηλ. μέσα στην τουριστική περίοδο με πολυάριθμες πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις σε όλη τη χώρα.

3. Αποτελέσματα έρευνας 2017

Γενική εικόνα

Αυτο-αξιολογήθηκαν 58 Δήμοι και ο μέσος όρος (μ.ό.) βαθμολογίας είναι **4,7/9** που κατατάσσει το σύνολο των ελληνικών Δήμων κατά μέσον όρο στην αρχή του σταδίου «**Εξελισσόμενο**», με αρκετές φυσικά αποκλίσεις.

Γράφημα 1. Στάδιο Αυτοαξιολόγησης 58 Δήμων Ανά δέσμευση

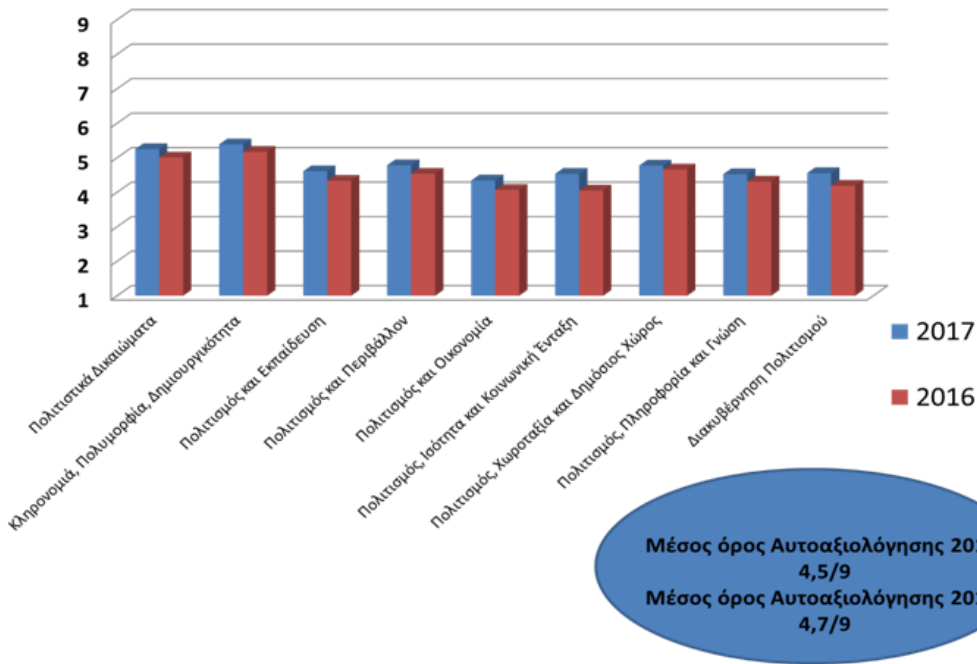
Πρώτα συμπεράσματα / σχόλια :

Γενικό συμπέρασμα: Σε ό,τι αφορά στις 9 Δεσμεύσεις του προτύπου, οι 58 Δήμοι κατέταξαν στην υψηλότερη θέση το τρίπτυχο «Κληρονομιά, Πολυμορφία και Δημιουργικότητα» και τη Δέσμευση 1 «Πολιτιστικά Δικαιώματα» ενώ στη χαμηλότερη θέση τα θέματα που αφορούν σε «Πολιτισμό και Οικονομία». (βλ. γράφημα 1.)

Όπως προαναφέρθηκε ο μ.ό. κατάταξης στο σύνολο των απαντήσεων της Αυτοαξιολόγησης του 2017 ξεπέρασε ελαφρά τον μ.ό. του 2016 (4,5/9), οπότε οι Δήμοι είχαν κατατάξει το επίπεδό τους στην υψηλότερη θέση όσον αφορά στο τρίπτυχο «Πολιτισμός Πληροφορία και Γνώση», σε σχέση με το τρίπτυχο «Κληρονομιά, Πολυμορφία και Δημιουργικότητα» του 2017.

Σημειώνεται πάντως πως στη χαμηλότερη θέση τόσο για το 2016 όσο και για το 2017 παραμένει σταθερά η Δέσμευση 5 «Πολιτισμός και οικονομία», για μάλλον ευνόητους λόγους εξ αιτίας της γενικότερης οικονομικής κρίσης και της δυσπραγίας των Ο.Τ.Α. (βλ. γράφημα 2.)

Σύγκριση Αποτελεσμάτων Αυτοαξιολόγησης Ανά δέσμευση 2016-2017

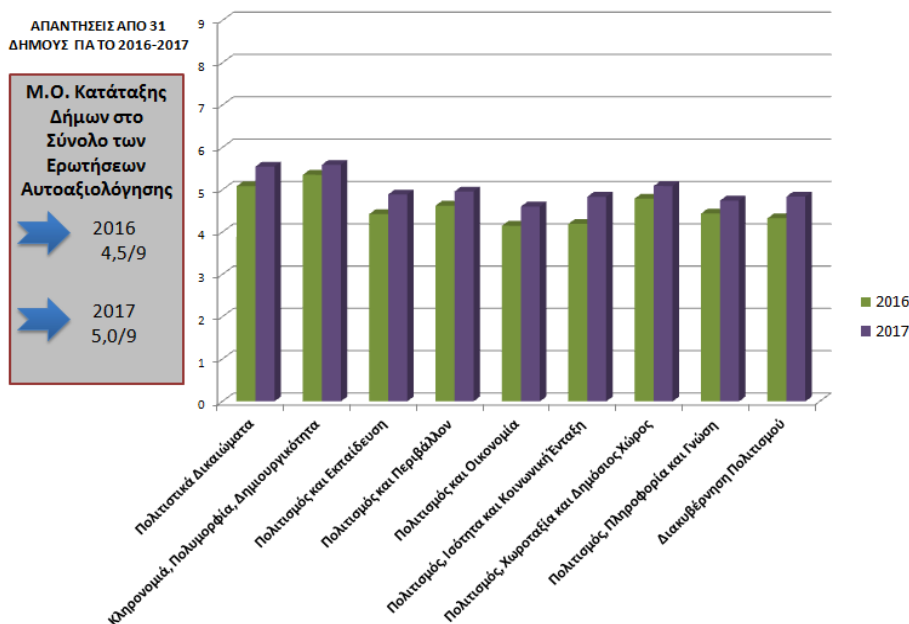

Γράφημα 2. Μ.Ο κατάταξης 58 Δήμων στο σύνολο των ερωτήσεων Αυτοαξιολόγησης 2016 -2017

Όπως προαναφέραμε 31 από τους 58 Δήμους που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν συμμετάσχει στη διαδικασία της Αυτοαξιολόγησης και το 2016, επιτρέποντάς να εξετασθεί η πολιτιστική πορεία ενός σταθερού δείγματος δήμων. Το γράφημα 3. απεικονίζει τη σύγκριση του μ.ό. κατάταξης των δήμων ανά δέσμευση για τα έτη 2016 και 2017.

Ο συνολικός μ.ό. στο σύνολο των ερωτήσεων της αυτό-αξιολόγησης σημείωσε **σημαντική άνοδο από το 4,5/9 στο 5,0/9**. Πέραν της δέσμευσης 2 που σημείωσε τη χαμηλότερη διαφορά, η άνοδος στις υπόλοιπες δεσμεύσεις είναι εμφανής. Τη μεγαλύτερη αύξηση σημειώνει η Δέσμευση 6 “Πολιτισμός, Ισότητα και Κοινωνική Ένταξη”, ακολουθούμενη από τις δεσμεύσεις 9 “Διακυβέρνηση πολιτισμού” και 1 “Πολιτιστικά δικαιώματα”.

Σύγκριση Αποτελεσμάτων Αυτοαξιολόγησης 31 ΔΗΜΩΝ 2016-2017

Γράφημα 3: Μ.Ο κατάταξης 31 Δήμων στο σύνολο των ερωτήσεων Αυτοαξιολόγησης 2016 -2017

Οι 9 δεσμεύσεις του προτύπου της έρευνας, οι οποίες παρουσιάστηκαν ομαδοποιημένες σε προηγούμενη ενότητα, παρουσιάζονται στη συνέχεια αναλυτικά ανά θεματική δέσμευση τόσο για τους 58 Δήμους που απάντησαν στην έρευνα του 2017 όσο και για το σταθερό δείγμα των 31 Δήμων που αυτό-αξιολογήθηκαν το 2016 και 2017:

1. Πολιτιστικά Δικαιώματα	6. Πολιτισμός, Ισότητα και Κοινωνική Ένταξη
2. Κληρονομιά, Πολυμορφία και Δημιουργικότητα	7. Πολιτισμός, Χωροταξία και Δημόσιος Χώρος
3. Πολιτισμός και Εκπαίδευση	8. Πολιτισμός, Πληροφορία και Γνώση
4. Πολιτισμός και Περιβάλλον.	9. Διακυβέρνηση Πολιτισμού
5. Πολιτισμός και Οικονομία	

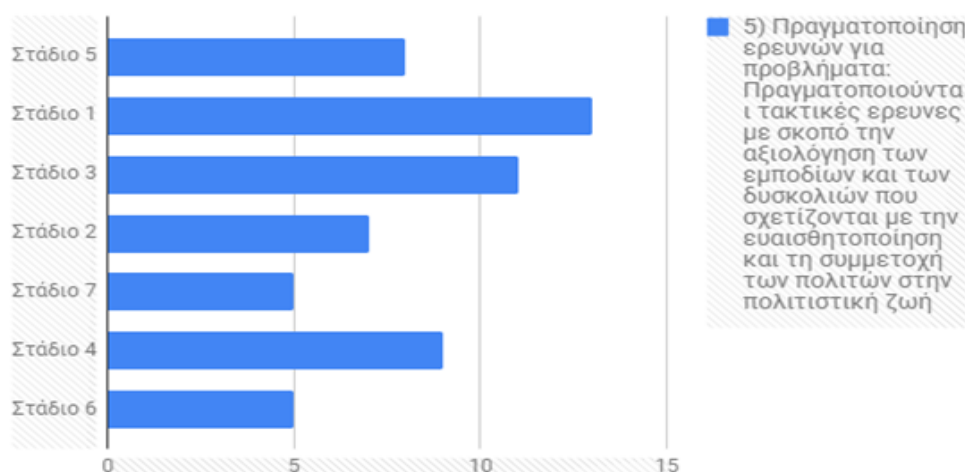
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνολικά οι 58 Δήμοι κατατάσσουν αρκετά ψηλά τον εαυτό τους ως προς την Δέσμευση 1 που αφορά στα πολιτιστικά δικαιώματα. Παρατηρείται, όμως, πολύ χαμηλή κατάταξη στο πεδίο των ερευνών εξιχνίασης προβλημάτων, πιθανόν λόγω λανθασμένων πρακτικών στη ευαισθητοποίηση και συμμετοχή πολιτών στην πολιτιστική ζωή. Αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτιστικής στρατηγικής είναι η αξιολόγηση της συλλογικής πορείας ώστε να εντοπιστούν όσο το δυνατόν ευκολότερα και σφαιρικότερα τα ισχυρά και κυρίως τα αδύνατα σημεία της. Οι Δήμοι φαίνεται να έχουν μετατοπίσει τη προσοχή τους στον εντοπισμό των δυνατών τους σημείων και όχι τόσο των αδυνάτων. Αυτό αντανakλάται έντονα στην απόκλιση της τιμής του Μ.Ο των απαντήσεων της δέσμευσης 1.

Πιο συγκεκριμένα 13 από 58 Δήμους κατέταξαν τον εαυτό τους στο Στάδιο 7 στην ερώτηση 3, που αφορά στην **διευκόλυνση της συμμετοχής πολιτών στη λήψη αποφάσεων** ενώ, αντιστοίχως, 13 από τους 58 Δήμους κατέταξαν τον εαυτό τους στο **Στάδιο 1** στην ερώτηση 5 που αφορούσε στην **διεξαγωγή ερευνών για προβλήματα** (βλ. *Γράφημα 4*). Η απόκλιση μεταξύ των σταδίων 7 και 1 είναι αρκετά μεγάλη και απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση και προβληματισμό από τις τοπικές αρχές.

Συνολικά, οι ερωτήσεις που σχετίζονται με έρευνες για την καταγραφή προβλημάτων (δέσμευση 1), ανάλυση εμποδίων και βασικών διεργασιών (δέσμευση 8) ή/και μελέτες για πολιτιστικές επιπτώσεις (δέσμευση 7), **ΔΕΝ** -φαίνεται να- αντιμετωπίζονται ως προτεραιότητες.

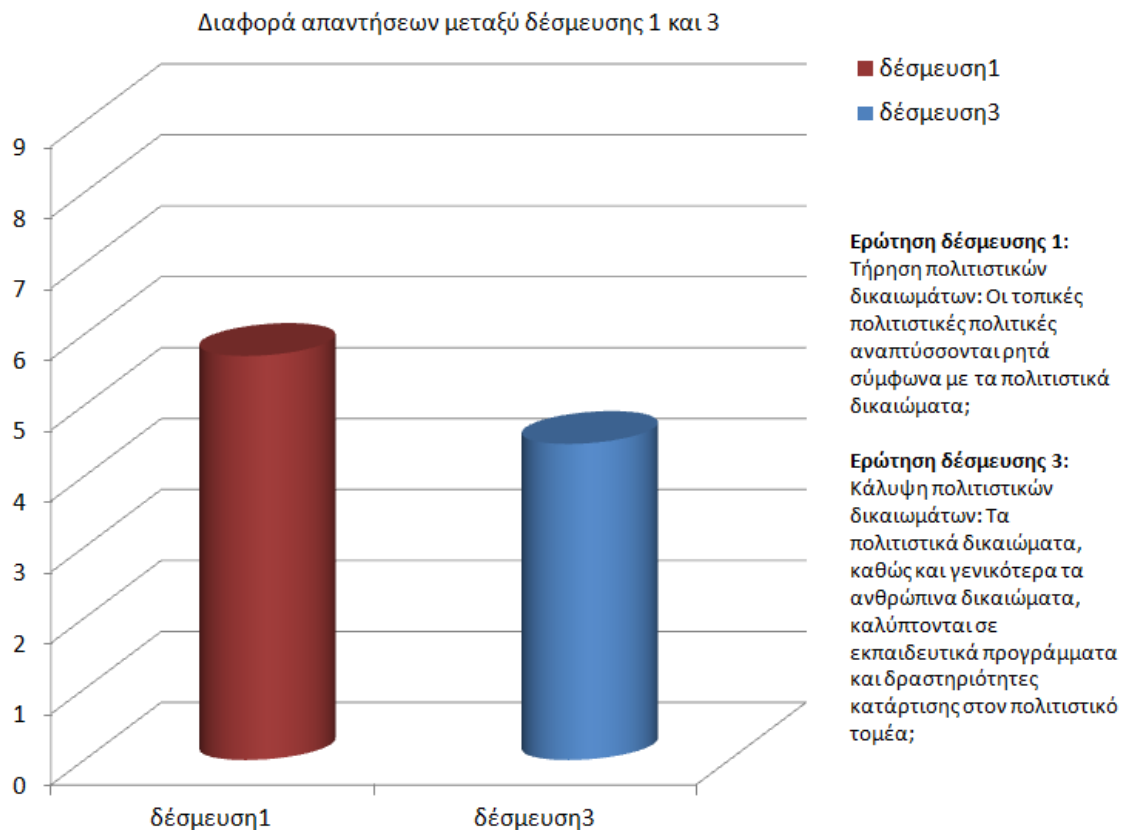
Κατάταξη 58 Δήμων στην ερώτηση 5. «Πραγματοποίηση ερευνών για προβλήματα»

Γράφημα 4. Κατάταξη 58 Δήμων στην ερώτηση 5.

Μελετώντας τις απαντήσεις των 58 Δήμων στη δέσμευση 3 “*Πολιτισμός και εκπαίδευση*” παρατηρείται σχετική αδυναμία στους όρους της πολιτιστικής διαχείρισης (Cultural heritage management) και της πολιτιστικής πολιτικής. Αυτό φυσικά παρουσιάζει ενδιαφέρον, δεδομένου ότι η διαχείριση ως όρος είναι άμεσα συνδεδεμένος με την στρατηγική. Φαίνεται λοιπόν ελαφρώς και στη δέσμευση 3 “*Πολιτισμός και εκπαίδευση*” η ανάγκη της τοπικής αυτοδιοίκησης να υιοθετήσει μια στρατηγική που θα βελτιώσει ουσιαστικά

την διαχείριση της πολιτιστικής πολιτικής των Δήμων. Επιπλέον, εξετάζοντας τον μ.ό. των απαντήσεων στην ερώτηση 10 της δέσμευσης 3 (που αφορά τα *πολιτιστικά δικαιώματα και αν αυτά τηρούνται στα εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες κατάρτισης στον πολιτιστικό τομέα*) παρατηρούμε μια μεγάλη απόκλιση σε σχέση με τις απαντήσεις των Δήμων στην ερώτηση 1 της δέσμευσης 1 που αφορούσε αποκλειστικά στην *τήρηση των πολιτιστικών δικαιωμάτων* (βλ. Γράφημα 5)

Γράφημα 5. Διαφορά απαντήσεων μεταξύ δέσμευση1 και 3

Συγκριτικά με τις υπόλοιπες δεσμεύσεις, η **δέσμευση 5 “πολιτισμός και οικονομία”** είναι η μοναδική δέσμευση με αύξηση σε όλες τις απαντήσεις. Μολονότι στον συγκεντρωτικό μ.ό. κατάταξης των Δήμων η δέσμευση 5 εξακολουθεί να παραμένει σε χαμηλό επίπεδο, ο μ.ό. της ίδιας της δέσμευσης έχει παρουσιάσει άνοδο σε σχέση με το 2016, στοιχείο που αποτελεί φωτεινό σημείο στη σκοτεινή πραγματικότητα της οικονομικής κρίσης που πλήττει την τοπική αυτοδιοίκηση. Ιδιαίτερα ικανοποιητική είναι η άνοδος που εμφανίζεται στις απαντήσεις που αφορούν στα προγράμματα απασχολησιμότητας των Δήμων και στην κατοχύρωση των εργαζομένων στο πολιτισμό. Εκτιμάται ότι η ανάκαμψη της οικονομίας και η οικονομική “απελευθέρωση” της τοπικής αυτοδιοίκησης θα ενισχύσουν τη χρηματοδότηση κάθε μορφής δράσης που αφορά τον πολιτισμό.

Μελετώντας τις απαντήσεις των Δήμων στη δέσμευση 6 *Πολιτισμός, ισότητα και κοινωνική ένταξη* αντιλαμβανόμαστε την πρόθεσή τους να προσεγγίσουν και να ενεργοποιήσουν τους πολίτες (“εξασφάλιση πρόσβασης σε πολιτιστικούς χώρους” --δέσμευση 6, “προώθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων” -- δέσμευση 2), είναι χαρακτηριστικό ότι σε ερωτήσεις όπως «Αναγνώριση πολυμορφίας- Διαπολιτισμικότητας» και «Υποστήριξη γλωσσικής πολυμορφίας» έδωσαν από τα χαμηλότερα ποσοστά (δέσμευση 2).

Σε ζητήματα που αφορούν στην εκπαίδευση και πληροφόρηση, οι Δήμοι, στην πλειοψηφία τους, τα συνδέουν με θεσμούς όπως το σχολείο και η συμμετοχή των εκπαιδευτικών φορέων, αφήνοντας στις τελευταίες επιλογές ζητήματα όπως η «τοπική εκπαίδευση σε πολιτιστική διαχείριση», οι «επαγγελματίες του πολιτισμού» και οι «ανεξάρτητες πλατφόρμες ΜΚΟ και επαγγελματίες πολιτισμού».

Είναι, επομένως, φανερό η ανάγκη της τοπικής αυτοδιοίκησης να απεγκλωβιστεί από το “δημόσιο” και εσωστρεφές πρότυπο λειτουργίας της. Τέλος, κρίνεται αναγκαία η διεύρυνση εναλλακτικών πόρων και συνεργασιών, όπως οι συμπράξεις δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 1 : Πολιτιστικά Δικαιώματα

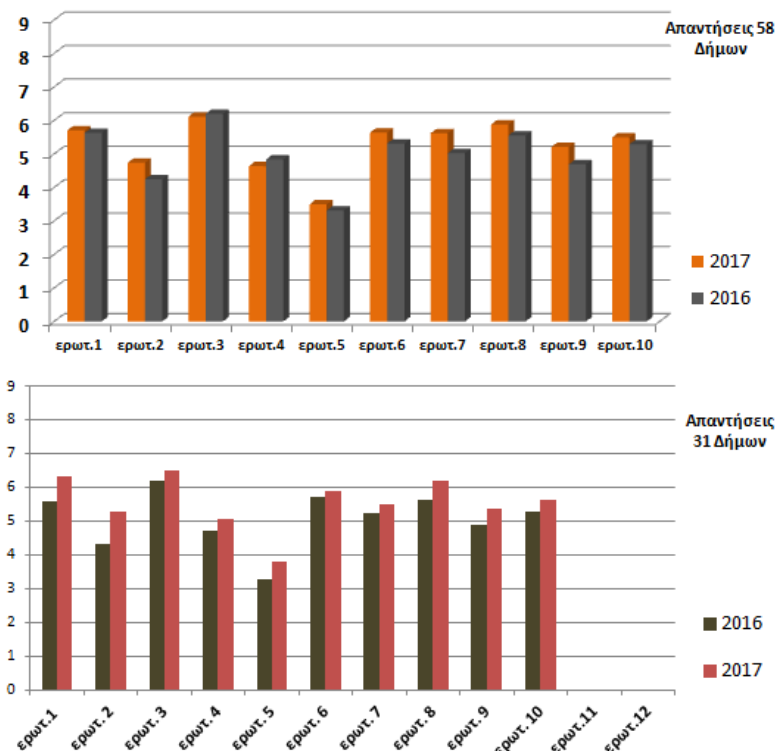
Πρώτα συμπεράσματα / σχόλια :

Σε ότι αφορά τα Πολιτιστικά Δικαιώματα, οι 58 Δήμοι εμφανίζονται κατά μ.ό. σε υψηλό στάδιο, σημειώνοντας την υψηλότερη βαθμολογία στην ερώτηση 3 «Διευκόλυνση συμμετοχής πολιτών στη λήψη αποφάσεων». Συγκεκριμένα, το 2017, στην εν λόγω ερώτηση 13 από τους 58 Δήμους κατέταξαν τον εαυτό τους στο στάδιο 7.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ 1

1. Τήρηση πολιτιστικών δικαιωμάτων
2. Κατευθυντήρια πολιτιστική πολιτική
3. Διευκόλυνση συμμετοχής πολιτών στη λήψη αποφάσεων
4. Πολιτιστικές υπηρεσίες στην τοπική κοινωνία
5. Πραγματοποίηση ερευνών για προβλήματα
6. Πολιτικές για συμμετοχή πολιτών στα πολιτιστικά
7. Πολιτικές για συμμετοχή πολιτών στη πολιτιστική δημιουργία
8. Στόχευση για συμμετοχή γυναικών
9. Συσχετισμός ανθρωπίνων και πολιτιστικών δικαιωμάτων
10. Πολιτικές για ενεργοποίηση πολιτών

Σύγκριση αποτελεσμάτων δέσμευσης 1. 2016-2017

Γράφημα 6. Σύγκριση αποτελεσμάτων Δέσμευσης 1. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

Στις χαμηλότερες βαθμολογίες συναντάμε τις ερωτήσεις 5 «Πραγματοποίηση ερευνών για προβλήματα» και 4 «Πολιτιστικές υπηρεσίες στην τοπική κοινωνία».

Συνολικά σημαντική αύξηση παρατηρήθηκε στις ερωτήσεις 2, 7 και 9, με τις ερωτήσεις 2 και 7 να αφορούν στο γενικό τίτλο της πολιτιστικής πολιτικής και την ερώτηση 9 να αφορά στον «Συσχετισμό ανθρωπίνων και πολιτιστικών δικαιωμάτων» (βλ. Γράφημα 6.)

Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση ανά Δέσμευση των απαντήσεων συγκριτικά μεταξύ 2016 και 2017 στο σύνολο των 58 Δήμων, καθώς και για το ιδιαίτερο αντιπροσωπευτικό αποτέλεσμα των 31 Δήμων που έλαβαν μέρος και στις δυο έρευνες (Ερωτηματολόγιο Αυτο-αξιολόγησης) με τα συγκρίσιμα στοιχεία της πολιτιστικής πορείας των Δήμων.

Πρώτα συμπεράσματα / σχόλια :

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Με βάση τις απαντήσεις του σταθερού δείγματος των **31 Δήμων** που απάντησαν και στις 2 έρευνες, παρατηρούμε πως οι μεγαλύτερες αποκλίσεις σημειώθηκαν στις ερωτήσεις

1) Τήρηση πολιτιστικών δικαιωμάτων: *Οι τοπικές πολιτιστικές πολιτικές αναπτύσσονται ρητά σύμφωνα με τα πολιτιστικά δικαιώματα;* και

2) Κατευθυντήρια πολιτιστική πολιτική: *Η Δημοτική αρχή έχει υιοθετήσει ένα κατευθυντήριο κείμενο σχετικό με τα πολιτιστικά δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις πολιτιστικές ευθύνες;*

Σε αρκετά χαμηλό επίπεδο συναντάμε την ερώτηση 5 για την πραγματοποίηση ερευνών για προβλήματα (ίσως και λόγω της ασάφειας της ερώτησης ως προς τον τύπο των προβλημάτων). (βλ. Γράφημα 6.)

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 2 : Κληρονομιά, Πολυμορφία, Δημιουργικότητα

Δείγμα 58 Δήμων (2017)

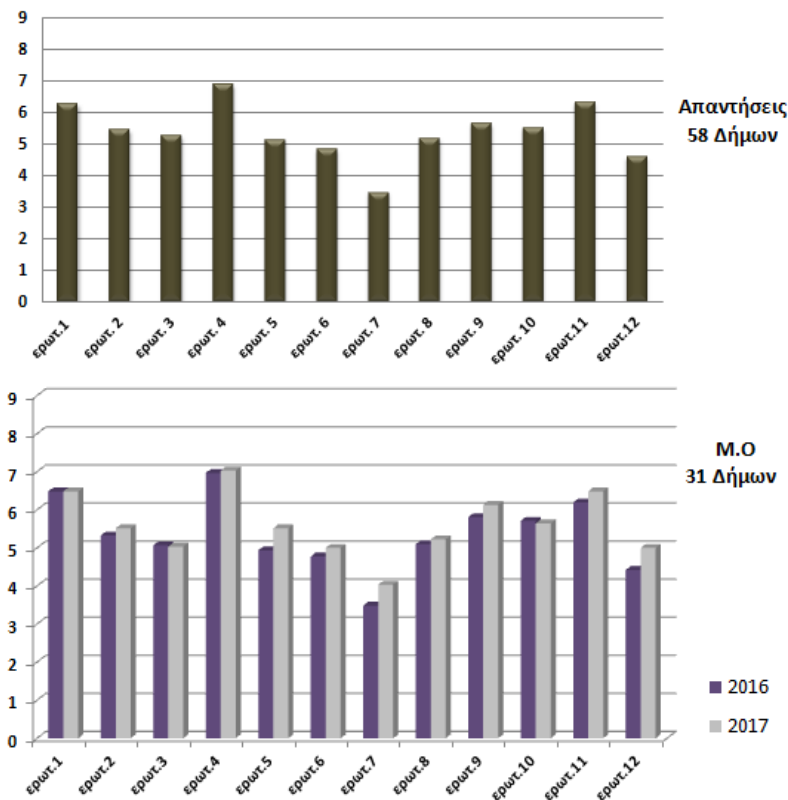
Σε ό,τι αφορά την **Κληρονομιά, Πολυμορφία, Δημιουργικότητα**, οι 58 συμμετέχοντες Δήμοι δίνουν κατά Μ.Ο υψηλότερη κατάταξη στην «*Πρώθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων*» και μικρότερη στην «*Υποστήριξη της γλωσσικής πολυμορφίας*», που φαίνεται ότι αυτή τη στιγμή δεν απασχολεί ιδιαίτερα τις τοπικές αρχές.

Οι απαντήσεις των δήμων και ο Μ.Ο κατάταξής τους στη δέσμευση 2. δεν έχει παρουσιάσει καμία απολύτως αλλαγή συγκριτικά με το 2016, οπότε δεν παραθέτουμε το συγκριτικό γράφημα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ 2

1. Ύπαρξη σχετικών δομών/τμημάτων στους Δήμους
2. Ύπαρξη αναλογικά επαρκούς προϋπολογισμού
3. Υποστήριξη προσβασιμότητας
4. Πρώθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων
5. Πρώθηση αλληλεπίδρασης Δήμου-Πολιτών
6. Αναγνώριση Πολυμορφίας- Διαπολιτισμικότητας
7. Υποστήριξη γλωσσικής πολυμορφίας
8. Υποστήριξη τεχνών
9. Προστασία υλικής- άυλης κληρονομιάς
10. Προγράμματα συνεργασίας με τοπικούς φορείς
11. Σημαντικότητα τοπικών πολιτιστικών προϊόντων
12. Προγράμματα διεθνούς πολιτιστικής συνεργασίας

Δέσμευση 2. Κληρονομιά, Πολυμορφία, δημιουργικότητα

Γράφημα 7. Αποτελέσματα Δέσμευσης 2. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

Πρώτα συμπεράσματα / σχόλια :

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Επεξεργαζόμενοι τα συγκριτικά αποτελέσματα των **31 Δήμων για το 2016 και 2017** στη δέσμευση 2 παρατηρούμε σημαντική άνοδο στην ερώτηση 7 που αφορά την *υποστήριξη γλωσσικής πολυμορφίας: Υπάρχουν πολιτικές και προγράμματα για την προστασία και την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας, ειδικότερα όσον αφορά την μειονότητα ή τις μειονοτικές γλώσσες;*

Αξίζει να επισημάνουμε τη σημαντική άνοδο που σημειώθηκε με το πέρασμα ενός μόλις έτους από την επανάληψη της αυτοαξιολόγησης στην ερώτηση 7. Ωστόσο, η κατάταξη των δήμων στην εν λόγω ερώτηση παραμένει σταθερή σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο που αγγίζει μόλις το 4/9.

Σημαντική αύξηση βαθμολογίας παρατηρείται και στην ερώτηση 12 *Προγράμματα διεθνούς πολιτιστικής συνεργασίας: Υπάρχουν προγράμματα διεθνούς πολιτιστικής συνεργασίας που σχετίζονται με την τοπική πολιτιστική ζωή, τα οποία δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία και την προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας;*

Στο υψηλότερο επίπεδο οι Δήμοι κατατάσσονται στην ερώτηση 4 *Πρώθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων: Η Δημοτική αρχή προωθεί τον εορτασμό πολιτιστικών εκδηλώσεων με στόχο την ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής δημιουργίας και την υποστήριξη σχέσεων συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων;*

Η οργάνωση και πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων αποτελεί ένα ισχυρό προνόμιο σχεδόν για όλους τους Δήμους της χώρας, ιδιαίτερα κατά τη καλοκαιρινή περίοδο στο πλαίσιο οργανωμένων φεστιβάλ ή/και ανεξάρτητων πρωτοβουλιών. (βλ. γράφημα 7.)

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 3 : Πολιτισμός και Εκπαίδευση

Δείγμα 58 Δήμων (2017)

Σχετικά με τον **Πολιτισμό και την Εκπαίδευση**, οι 58 Δήμοι δίνουν μεγάλη βαθμολογία στην πληροφόρηση για πολιτιστικές εκδηλώσεις, στη σχέση με το σχολείο και στη συμμετοχή εκπαιδευτικών φορέων σε δράσεις πολιτισμού. Ωστόσο, αρκετά χαμηλά κατατάσσουν το επίπεδό τους σε ότι αφορά στην «*τοπική εκπαίδευση σε πολιτιστική διαχείριση*».

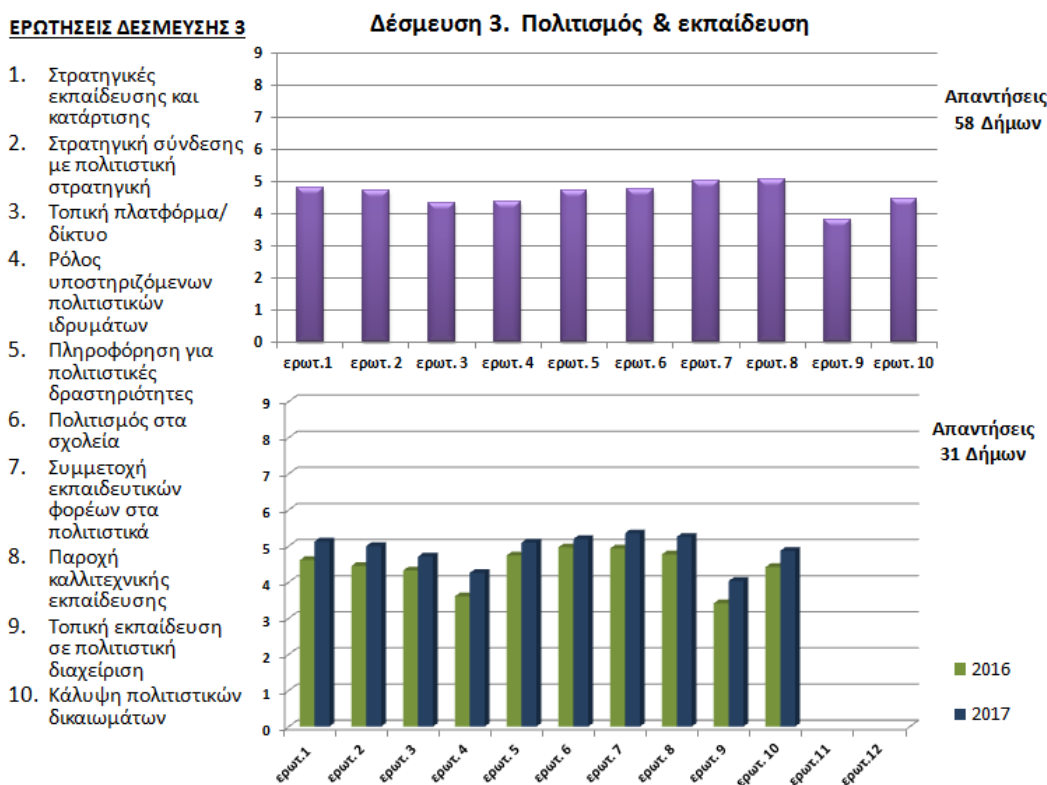
Η Δέσμευση 3 δεν παρουσιάζει το 2017 αλλαγές συγκριτικά με το 2016 και κινείται στα ίδια επίπεδα.

Πρώτα συμπεράσματα / σχόλια :

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Συγκριτικά με το 2016 οι **31 Δήμοι** δεν σημείωσαν ιδιαίτερη άνοδο στη δέσμευση 3 *Πολιτισμός και Εκπαίδευση*, όπου όλες οι ερωτήσεις ξεπερνούν ελαφρά το επίπεδο 5. Στο παραπάνω γράφημα αποτυπώνεται, πάντως, η βούληση για άνοδο και βελτίωση στην εν λόγω δέσμευση.

Οι 31 Δήμοι κατατάσσουν και το 2017 χαμηλά τον εαυτό τους στην **ερώτηση 9**, στοιχείο που υποδεικνύει αδυναμία κατανόησης της σημασίας της πολιτιστικής διαχείρισης. Εντούτοις, η μεγάλη άνοδος που σημείωσαν σε σχέση με πέρσι σηματοδοτεί την ανάγκη τριβής και εξοικείωσης της τοπικής αυτοδιοίκησης με τον πολύπλοκο όρο της πολιτιστικής διαχείρισης.

Γράφημα 8. Αποτελέσματα Δέσμευσης 3. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 4 : Πολιτισμός και Περιβάλλον

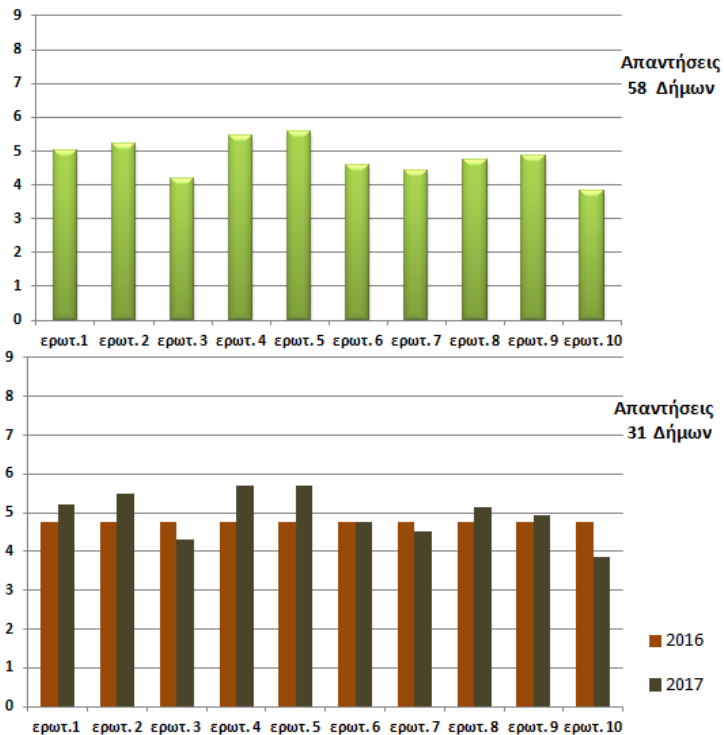
Δείγμα 58 Δήμων (2017)

Σχετικά με τον **Πολιτισμό και το Περιβάλλον**, οι Δήμοι δίνουν μεγάλη βαθμολογία σε ό,τι αφορά σε γαστρονομία και πολιτισμό, ιστορία και πολιτισμό για προώθηση τοπικών προϊόντων, σύνδεση πολιτισμού και περιβάλλοντος, καθώς και αναγνώριση της σημασίας φυσικών χώρων. Αδύνατο σημείο παραμένει η απουσία πλατφορμών σύνδεσης δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιβάλλοντος. Η δέσμευση 4 επίσης δεν παρουσιάζει καμία απολύτως αλλαγή συγκριτικά με το 2016.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ 4

1. Συμπερίληψη πολιτιστικών και περιβαλλοντικών παραγόντων
2. Σύνδεση πολιτισμού και περιβάλλοντος
3. Ομάδα συνεργασίας πολιτισμού-περιβάλλοντος
4. Ιστορία και πολιτισμός για τη προώθηση τοπικών προϊόντων
5. Γαστρονομία και πολιτισμός
6. Διευκόλυνση για αειφόρο χρήση δημοσίων χώρων
7. Προγράμματα προώθησης παραδοσιακών πρακτικών
8. Αναγνώριση σημασίας φυσικών χώρων
9. Δράσεις ευαισθητοποίησης από πολιτιστικούς φορείς
10. Πλατφόρμες σύνδεσης με πολιτιστικούς φορείς

Δέσμευση 4. Πολιτισμός και περιβάλλον

Γράφημα 9. Αποτελέσματα Δέσμευσης 4. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

Πρώτα συμπεράσματα / σχόλια :

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Σχετικά με τους **31 Δήμους** που αυτο-αξιολογήθηκαν, η δέσμευση 4 “Πολιτισμός και περιβάλλον” παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς σημειώνονται τόσο ανοδικές όσο και καθοδικές τάσεις στο διάστημα μεταξύ 2016 και 2017. Στις ερωτήσεις 2., 4, 5 και λιγότερο στην 1. σημειώνεται εντυπωσιακή ανοδική πορεία ενώ, αντιθέτως, στην ερώτηση 10 σημαντική μείωση. Μικρότερη μείωση σημειώθηκε στις ερωτήσεις 3 και 7.

Οι συμμετέχοντες Δήμοι έστρεψαν το βλέμμα τους στους τρόπους προώθησης τοπικών προϊόντων και στη γαστρονομία όπως διαφαίνεται στο παραπάνω γράφημα ενώ εμφανής είναι η απουσία πλατφορμών σύνδεσης με οργανισμούς ιδιωτικούς και μη που ασχολούνται με το πολιτισμό και το περιβάλλον. (βλ Γράφημα 9)

Παραθέτουμε αναλυτικά το περιεχόμενο των ερωτήσεων που παρουσίασαν άνοδο και κάθοδο αντίστοιχα.

Ανοδική πορεία

2) Σύνδεση πολιτισμού και περιβάλλοντος: *Οι τοπικές πολιτιστικές πολιτικές αναγνωρίζουν ρητά τις συνδέσεις μεταξύ του πολιτισμού και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας (π.χ. πρόληψη κινδύνων, ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά τις κλιματολογικές αλλαγές, τον πλούτο και την ευθραυστότητα των οικοσυστημάτων);*

4) Ιστορία και πολιτισμός για προώθηση τοπικών προϊόντων: *Η ιστορία και ο πολιτισμός συμπεριλαμβάνονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση της παραγωγής και της κατανάλωσης τοπικών προϊόντων;*

5) Γαστρονομία και πολιτισμός: Η γαστρονομία με βάση τα τοπικά προϊόντα, αναγνωρίζεται ως συστατικό στοιχείο του τοπικού πολιτισμού;

Καθοδική πορεία

3) Ομάδα συνεργασίας πολιτισμού-περιβάλλοντος: Υπάρχει ομάδα εργασίας ή ειδική ομάδα κρούσης (task force) που διασυνδέει την εργασία των τμημάτων της αυτοδιοίκησης που ασχολούνται αντίστοιχα με τον πολιτισμό και το περιβάλλον,

7) Προγράμματα προώθησης παραδοσιακών πρακτικών: Η Δημοτική αρχή θεσπίζει προγράμματα για τη διατήρηση και διάδοση των παραδοσιακών γνώσεων και πρακτικών που συμβάλλουν στην αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων.

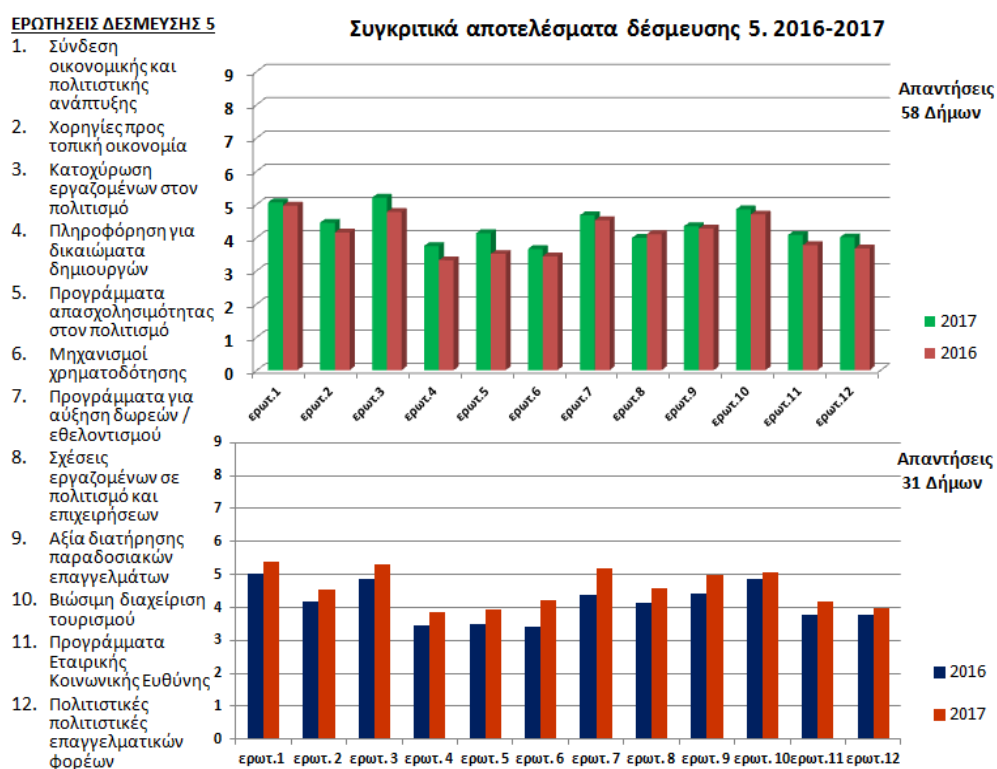
ΔΕΣΜΕΥΣΗ 5 : Πολιτισμός και Οικονομία

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Αναλογιζόμενοι τη δυσχερή οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα δεν θα περιμέναμε τόση μεγάλη άνοδο σε όλες τις ερωτήσεις που αφορούν τη δέσμευση 5. Κατά μ.ό. οι **31 Δήμοι** από το στάδιο 4,1 που αποτελούσε τον συνολικό μ.ό. της δέσμευσης 5. για το 2016, έφτασαν στο 4,6 το 2017, δηλ. αύξηση μεγαλύτερη από 10%. Παρά την ευχάριστη άνοδο στον συνολικό μ.ό, κατάταξης όμως, το συνολικό επίπεδο της δέσμευσης των οικονομικών παραμένει σε αρκετά χαμηλό επίπεδο.

Σχετικά με τον **Πολιτισμό και την Οικονομία**, έμφαση δίνεται από τους 58 Δήμους στην «κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στον πολιτισμό» και στη «Σύνδεση οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης». Χαμηλότερα κατατάσσονται στις ερωτήσεις 4 και 6 που αφορούν στην «Πληροφόρηση για δικαιώματα δημιουργών» και στους «Μηχανισμούς χρηματοδότησης».

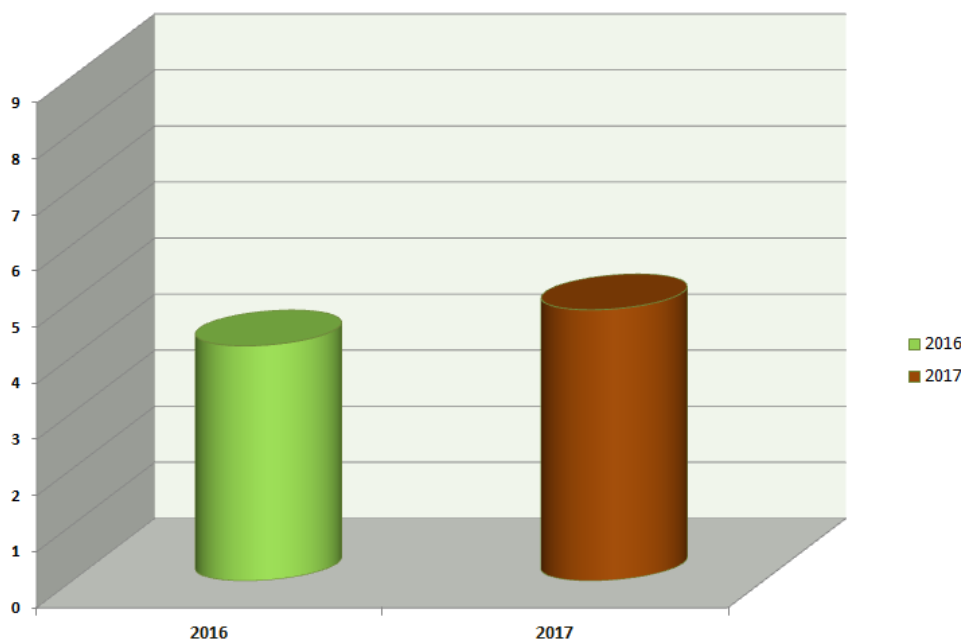
Συγκριτικά με όλες τις δεσμεύσεις, στην δέσμευση 5 **Πολιτισμός και οικονομία** παρατηρούνται οι μεγαλύτερες διαφορές-αποκλίσεις στο διάστημα 2016-2017, αποκλίσεις που φαίνονται ξεκάθαρα στο παρακάτω διάγραμμα. Οι μεγαλύτερη αύξηση σημειώθηκε στην ερώτηση 5 «Προγράμματα απασχολησιμότητας στον πολιτισμό» και στην ερώτηση 3 «Κατοχύρωση εργαζομένων στον πολιτισμό»

Γράφημα 10. Συγκριτικά Αποτελέσματα Δέσμευσης 5. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 6 : Πολιτισμός, Ισότητα και Κοινωνική Ένταξη

Δέσμευση 6. Πολιτισμός, Ισότητα και Κοινωνική Ένταξη

Στάδιο Αυτοαξιολόγησης 31 Δήμων στο σύνολο των ερωτήσεων της δέσμευσης 6.

Γράφημα 11. Απόκλιση τιμής για τους 31 δήμους που αυτοαξιολογήθηκαν 2016-2017

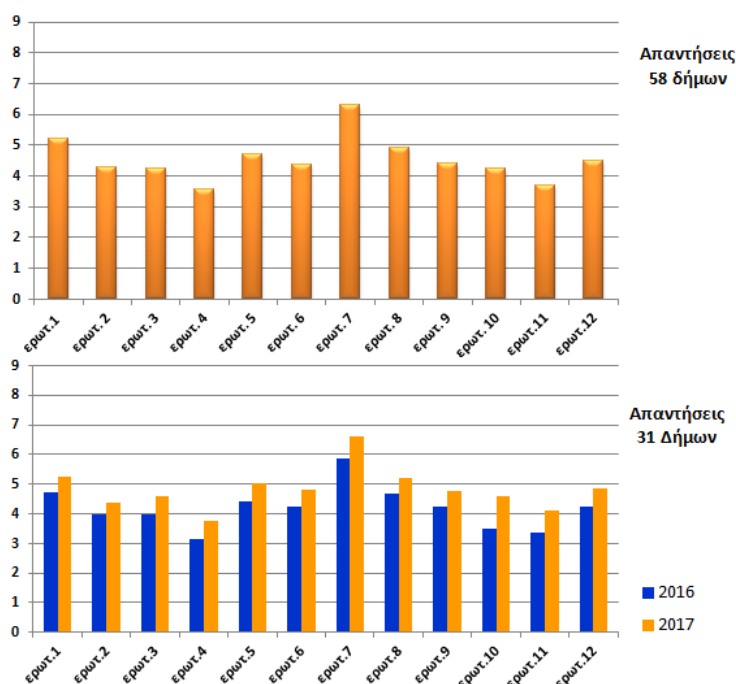
Δείγμα 58 Δήμων (2017)

Σχετικά με τον **Πολιτισμό, την Ισότητα και την Κοινωνική Ένταξη** οι Δήμοι αυτο-αξιολογούνται με μεγαλύτερη, συγκριτικά, βαθμολογία ως προς την εξασφάλιση της «προσβασιμότητας όλων σε πολιτιστικούς χώρους» και την «ενσωμάτωση του πολιτισμού σε κοινωνικές πολιτικές». Η χαμηλή βαθμολογία των ικανοτήτων των επαγγελματιών κοινωνικών υπηρεσιών/οργανώσεων προφανώς υποδεικνύει απουσία προγραμμάτων, που θα ενίσχυαν την ικανότητα αξιολόγησης και διαχείρισης των πολιτιστικών παραγόντων χωρίς την ανάγκη εμπλοκής με τις δημόσιες υπηρεσίες. Συγκριτικά με το 2016 η δέσμευση 6 δεν παρουσιάζει καμία απολύτως μεταβολή.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ 6

1. Ενσωμάτωση πολιτισμού και κοινωνικές πολιτικές
2. Αξιολόγηση παραγόντων για ευαίσθητες ομάδες
3. Σχέσεις υγείας-πρόνοιας πολιτισμού
4. Βελτίωση ικανοτήτων επαγγελματιών κοινωνικών υπηρεσιών απασχλησιμότητας στον πολιτισμό
5. Χρήση προϋπολογισμού για συμμετοχή γυναικών
6. Προγράμματα για μειονεκτούσες ομάδες
7. Εξασφάλιση πρόσβασης σε πολιτιστικούς χώρους
8. Τοπικές στρατηγικές επίλυσης κρίσεων
9. Συνεργασία μεταξύ γενεών
10. Προγράμματα πολιτιστικής καινοτομίας
11. Τοπική πλατφόρμα προώθησης συνεργασίας
12. Εκστρατεία ευαισθητοποίησης από τοπικούς φορείς

Δέσμευση 6. Πολιτισμός, Ισότητα και Κοινωνική ένταξη

Γράφημα 12. Αποτελέσματα Δέσμευσης 6. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Αντιθέτως, για το σταθερό δείγμα των **31 Δήμων**, η δέσμευση 6 “Πολιτισμός, Ισότητα και Κοινωνική Ένταξη” παρουσιάζει εντυπωσιακή άνοδο. (βλ. Γράφημα 11) Φαίνεται πως οι ελληνικοί Δήμοι στοχεύουν σταδιακά στην πλήρη ένταξη όλων των κοινωνικών ομάδων στον πολιτισμό, στη βελτίωση και στον εκδημοκρατισμό των υπηρεσιών τους. Όπως φαίνεται και στο παραπάνω γράφημα, ραγδαία άνοδος σημειώθηκε με βάση τις απαντήσεις στην ερώτηση 10 “Προγράμματα πολιτιστικής καινοτομίας: Υπάρχουν πολιτιστικά προγράμματα καινοτομίας για νέους που προωθούν την κοινωνική ένταξη και γνώση των πολιτιστικών κωδικών συμπεριφοράς στις σχέσεις μεταξύ πολιτισμού, ισότητας, ψηφιακών πολιτιστικών περιβαλλόντων και κοινωνικής ένταξης;” (βλ. Γράφημα 12)

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 7 : Πολιτισμός, Χωροταξία και Δημόσιος Χώρος

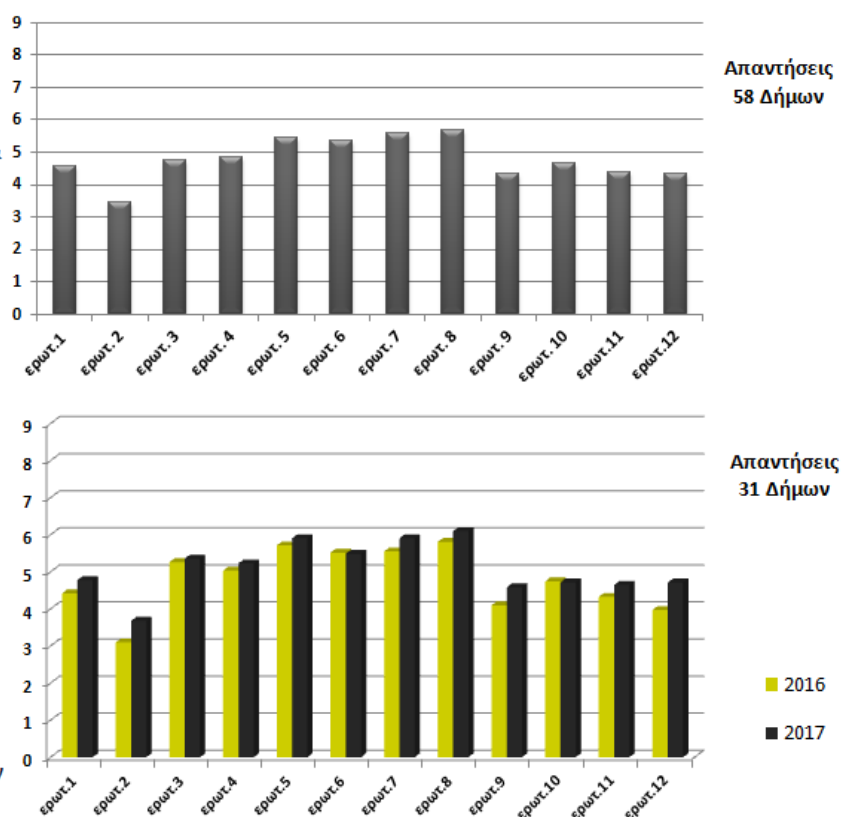
Δείγμα 58 Δήμων (2017)

Σχετικά με τον **Πολιτισμό, τη Χωροταξία και το Δημόσιο Χώρο**, οι 58 Δήμοι κρίνουν ότι είναι εξελιγμένοι οι τομείς της αναγνώρισης δημοσίων χώρων ως δημοσίων αγαθών και η σχεδίαση νέων έργων υποδομής ως μέρος ενός πολιτιστικού οικοσυστήματος. Σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης βρίσκεται η χρήση οδηγού αναφοράς για «πολιτιστική επίδραση –αξιολόγηση» στις πολιτικές αστικού σχεδιασμού.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ 7

1. Πολεοδομικά σχέδια και πολιτισμός
2. Πολιτιστικές επιπτώσεις και αξιολόγηση
3. Καταγραφή φυσικής & πολιτιστική κληρονομιάς
4. Μέτρα για ιστορικά κέντρα/ περιοχές
5. Νέα έργα υποδομής- πολιτιστικό οικοσύστημα
6. Θεώρηση έννοιας τοπίου
7. Αναγνώριση ρόλου δημόσιου χώρου
8. Δημόσιοι χώροι ως δημόσια αγαθά
9. Προγράμματα για δημόσια τέχνη
10. Κατευθυντήριες γραμμές για αρχιτεκτονική κτιρίων
11. Αστικές μεταφορές και πρόσβαση σε πολιτιστικά αγαθά
12. Συμμετοχή πολιτών σε αστικό σχεδιασμό

Δέσμευση 7. Πολιτισμός, Χωροταξία και δημόσιος χώρος

Γράφημα 13. Αποτελέσματα Δέσμευσης 7. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Σχετικά με τους **31** συμμετέχοντες Δήμους, στην κορυφή της δέσμευσης 7 βρίσκεται η ερώτηση

8) **Δημόσιοι χώροι ως δημόσια αγαθά:** Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα των δημόσιων χώρων που, χάρη στο συμβολισμό τους, αναγνωρίζονται ως δημόσια αγαθά; Και ακολουθεί η συναφής ερώτηση

7) **Αναγνώριση ρόλου δημόσιου χώρου:** Η τοπική κυβέρνηση αναγνωρίζει τους δημόσιους χώρους, όπως δρόμους, πλατείες, και σε άλλες περιοχές της πόλης ως το κλειδί για εξεύρεση οικονομικών πόρων για την πολιτιστική αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή;

Αντιθέτως σε χαμηλό επίπεδο βρίσκεται η ερώτηση 2 “Πολιτιστικές επιπτώσεις - αξιολόγηση: Υπάρχει ένας οδηγός αναφοράς για την «πολιτιστική επίδραση- αξιολόγηση» που αναπτύχθηκε για καθημερινή χρήση στις πολιτικές αστικού σχεδιασμού, καθώς και ένα πρόγραμμα για να υποστηρίξει τη χρήση του;” Παρόλο που έχει κατανοηθεί ο ρόλος του δημόσιου χώρου, δεν υπάρχει αξιοποιήσιμο εγχειρίδιο αξιολόγησης. (βλ. Γράφημα 13.)

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 8 : Πολιτισμός - Πληροφορία- Γνώση,

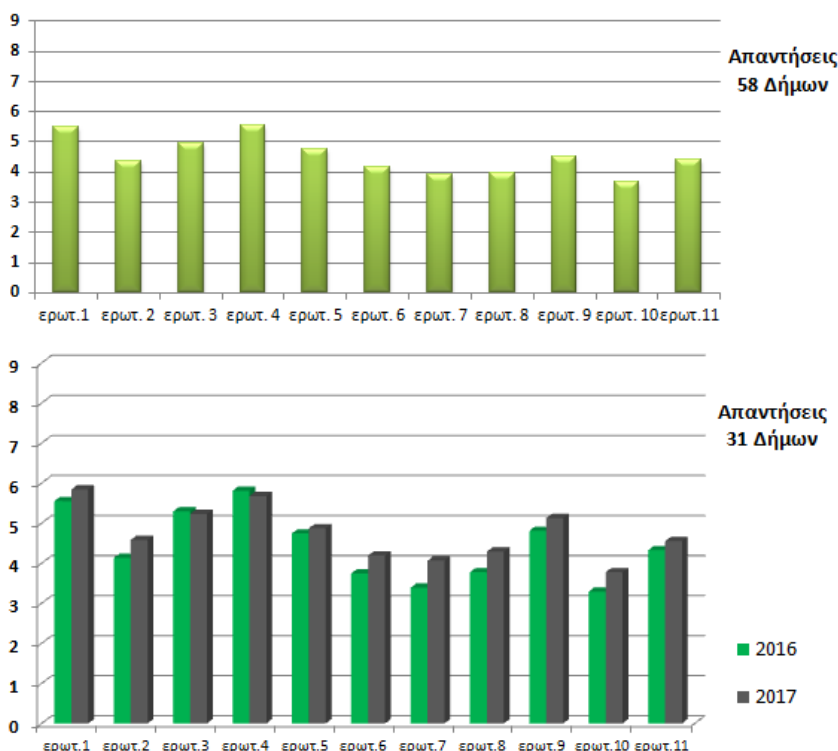
Δείγμα 58 Δήμων (2017)

Σχετικά με το τρίπτυχο **Πολιτισμός - Πληροφορία- Γνώση**, που έχει την υψηλότερη θέση στο γενικό Μ.Ο του συνόλου της αυτό-αξιολόγησης, ο Μ.Ο ανά ερώτηση είναι αρκετά χαμηλός. Την υψηλότερη θέση κατέχουν οι απαντήσεις στις ερωτήσεις 1 και 4 “εγγύηση νομοθεσίας για πολιτιστική έκφραση και τα τοπικά ΜΜΕ και αντικειμενικότητα”, ενώ πολύ χαμηλά συναντάμε την ερώτηση 10, που αφορά στην ενημέρωση των επαγγελματιών του πολιτισμού σε νέες μορφές πρόσβασης και αναπαραγωγής.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ 8

- 1.Εγγύηση νομοθεσία για πολιτιστική έκφραση
- 2.Μηχανισμοί επίβλεψης τήρησης των ελευθεριών
- 3.Πρόσβαση στη πλουραλιστική πληροφόρηση
- 4.Τοπικά ΜΜΕ και αντικειμενικότητα
- 5.Σύνδεση με πανεπιστήμια και άλλους φορείς
- 6.Ανάλυση εμποδίων για πρόσβαση σε ΤΠΕ(Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών
- 7.Ανάλυση βασικών πολιτιστικών διεργασιών
- 8.Πολιτικές προώθησης της πολιτιστικής δημοκρατίας
9. Δημόσιες συζητήσεις για αναγνώριση του πολιτισμού ως κοινού αγαθού
- 10.Ενημέρωση επαγγελματιών πολιτισμού σε νέες μορφές πρόσβασης και αναπαραγωγής
- 11.Προώθηση διεθνών συνεργασιών

Δέσμευση 8. Πληροφορία και Γνώση

Γράφημα 14. Αποτελέσματα Δέσμευσης 8. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Στις περισσότερες ερωτήσεις της δέσμευσης 8 έχει σημειωθεί άνοδος. Οι **31 συμμετέχοντες Δήμοι** κατέταξαν τον εαυτό τους σε χαμηλό επίπεδο στην ερώτηση 10 που αφορά στην ενημέρωση επαγγελματιών πολιτισμού σε νέες μορφές πρόσβασης και αναπαραγωγής: *Υπάρχουν καταρτίσεις ή δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για πολιτιστικούς επαγγελματίες σχετικά με τις πολιτιστικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των υφιστάμενων και αναπτυσσόμενων μορφών πολιτιστικής πρόσβασης και αναπαραγωγής, όπως τα πνευματικά δικαιώματα, IPRs, και τα λογισμικά ανοιχτού κώδικα;* (βλ. Γράφημα 14)

ΔΕΣΜΕΥΣΗ 9 : Διακυβέρνηση του Πολιτισμού

Δείγμα 58 Δήμων (2017)

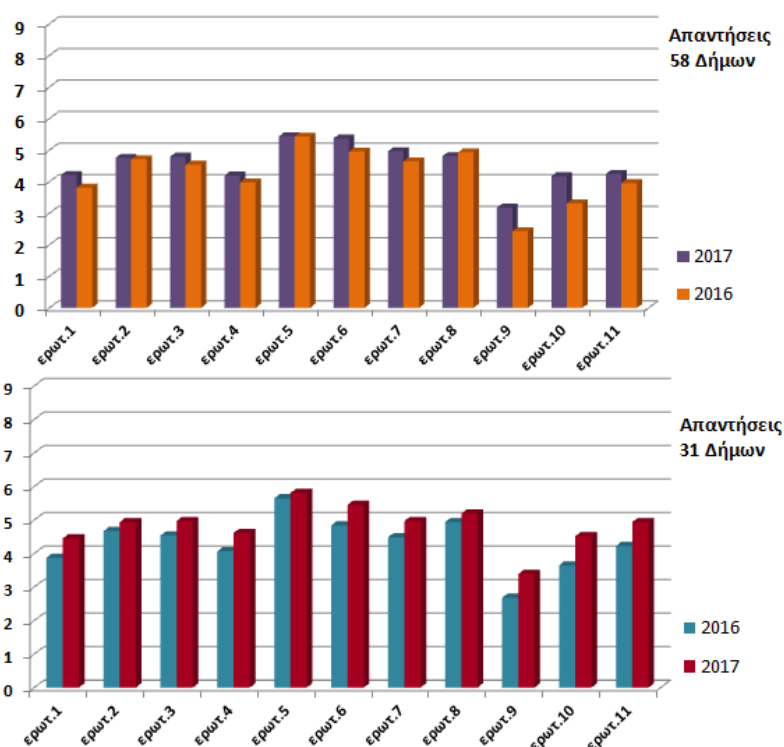
Στα ερωτήματα σχετικά με την **Διακυβέρνηση του Πολιτισμού** οι 58 Δήμοι εμφανίζονται υψηλά στην κατάταξη όσον αφορά τα πολιτιστικά ιδρύματα με δημόσια στήριξη. Το γεγονός αυτό αντανακλά και την έντονη δράση τους κατά την περίοδο της κρίσης και, καθόλου περιέργως, την μεγάλη επιφυλακτικότητα τους ως προς την ανάγκη ύπαρξης μιας ανεξάρτητης πλατφόρμας ΜΚΟ και επαγγελματιών πολιτισμού, γεγονός που μάλλον υποδηλώνει επιφυλακτικότητα και συγκράτηση.

Συγκριτικά με το 2016 η δέσμευση 9. παρουσιάζει αξιοσημείωτες αλλαγές σχεδόν σε όλες τις ερωτήσεις οι οποίες φαίνονται ξεκάθαρα στο παρακάτω γράφημα. Παρόλη την επιφυλακτικότητα των δήμων απέναντι στις ΜΚΟ παρατηρείται εμφανώς μεγάλη αύξηση στην ερώτηση 9 κάτι που πιθανότατα αντικατοπτρίζει μία προσπάθεια στροφής της τοπικής αυτοδιοίκησης προς τον ιδιωτικό τομέα, τις ΜΚΟ και τους ανεξάρτητους επαγγελματίες του πολιτισμού. Επιπλέον σημειώθηκε σημαντική άνοδος στην ερώτηση 10 που αφορά προγράμματα κατάρτισης για προώθηση πολιτιστικής ζωής.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ 9

1. Εφαρμογή Ατζέντας 21 για τον πολιτισμό
2. Πολιτιστικός σχεδιασμός στις γειτονιές
3. Δημόσια διαβούλευση για τον πολιτισμό
4. Πρωτοβουλίες συμμετοχής εμπλεκομένων μερών Προγράμματα απασχολησιμότητας στον πολιτισμό
5. Πολιτιστικά ιδρύματα με δημόσια στήριξη (αξιοπιστία, εκπροσώπηση πολιτών)
6. Προώθηση ισότητας των φύλων
7. Προώθηση συμμετοχής σε διοίκηση πολιτιστικών οργανισμών
8. Αντιπροσωπευτικές διαχειριστικές πρακτικές
9. Ανεξάρτητη πλατφόρμα ΜΚΟ κ επαγγελματιών τουρισμού
10. Προγράμματα κατάρτισης για προώθηση πολιτιστικής ζωής
11. Πλαίσια ανάθεσης αρμοδιοτήτων

Συγκριτικά αποτελέσματα δέσμευσης 9. 2016-2017

Γράφημα 15. Συγκριτικά Αποτελέσματα Δέσμευσης 9. α) για 58 Δήμους και β) 31 Δήμους

Δείγμα 31 Δήμων (2016-2017)

Η δέσμευση 9 αποτελεί, όπως προαναφέραμε, μια από τις 3 δεσμεύσεις με τις μεγαλύτερες αποκλίσεις με σχέση με 2016. **Οι 31 Δήμοι** κατατάχθηκαν υψηλά στην ερώτηση 5: τα πολιτιστικά ιδρύματα που λαμβάνουν δημόσια στήριξη είναι διαφανή, υπεύθυνα και αξιολογούν τις δημόσιες υπηρεσίες που παρέχουν, ενώ οι πολίτες εκπροσωπούνται στα διοικητικά τους συμβούλια; Αρκετά χαμηλά κατατάχθηκαν στην ερώτηση 9: Ανεξάρτητη πλατφόρμα ΜΚΟ και επαγγελματιών πολιτισμού: Μια ανεξάρτητη πλατφόρμα της κοινωνίας των πολιτών, ή το δίκτυο της κοινωνίας, που περιλαμβάνει τους πολίτες και τους επαγγελματίες του πολιτισμού από όλους τους τομείς είναι καθιερωμένη; (βλ. Γράφημα 15)

3. Τα επόμενα Βήματα

Η Ομάδα Έρευνας της CulturePolis ήδη εργάζεται για τη δημιουργία ενός Παρατηρητήριου Πολιτισμού & Επιχειρηματικότητας που, πέρα από τους ΟΤΑ, θα καλύψει με τις δραστηριότητές του ευρύ φάσμα οργανισμών στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα. Η προσπάθεια αυτή θα συνδυαστεί με την ευρωπαϊκή πολιτική για Πολιτιστική Διπλωματία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε **μεσοπρόθεσμο** ορίζοντα, η Culture Polis, σε συνεργασία με θεσμικούς φορείς της κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης, θα συνεχίσει και θα επεκτείνει την παρακολούθηση και ανάλυση των τάσεων και των προοπτικών της πολιτιστικής στρατηγικής της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και τη μελέτη και υποστήριξη της πολιτιστικής δραστηριότητας των Δήμων –και όχι μόνον- της χώρας, προσφέροντας χρήσιμα εργαλεία, μεθόδους και υπηρεσίες, με στόχο τη συνεχή βελτίωση της αντίστοιχης εικόνας τους. Στο πλαίσιο αυτό, η έρευνα για την πολιτιστική στρατηγική και το επίπεδο της πολιτιστικής ετοιμότητας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης θα επαναλαμβάνεται τακτικά, συνοδευόμενη από εντατική προσπάθεια συνεχούς αύξησης των συμμετεχόντων Δήμων, την επιτόπου διενέργεια μελετών περιπτώσεων, τη συγκριτική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τόσο σε επίπεδο χώρας όσο και με αντίστοιχα αποτελέσματα από άλλες χώρες, καθώς και την τακτική ενημέρωση κάθε ενδιαφερόμενου μέσω των ιστοσελίδων της Culture Polis.

Σε **επόμενη** φάση, η δραστηριότητα αυτή θα επεκταθεί και προς άλλους φορείς, οργανισμούς, επιχειρήσεις, κ.λπ. όχι μόνον εντός Ελλάδας αλλά και σε άλλες, γειτονικές κυρίως, χώρες, με βασικό εργαλείο διάφορα Ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το Interreg. Στο πλαίσιο αυτό, η Culture Polis παραμένει ανοικτή –και ουσιαστικά προσκαλεί- για νέες συνεργασίες με όλους τους ενδιαφερόμενους (π.χ. τα Υπουργεία Πολιτισμού ή/και Εσωτερικών, οι Περιφέρειες, η ΕΕΤΑΑ και άλλοι κεντρικοί φορείς για την τοπική αυτοδιοίκηση) ή/και εξειδικευμένους φορείς (π.χ. πανεπιστήμια, τεχνολογικά ιδρύματα, συλλογικοί πολιτιστικοί οργανισμοί, κ.λπ.). Οι συνεργασίες αυτές εντάσσονται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, όπως έρευνες, μελέτες και δημοσιεύσεις, δημιουργία και προώθηση εξειδικευμένων κέντρων παροχής πληροφοριών, υπηρεσιών, εργαλείων και εκπαίδευσης στον τομέα του πολιτισμού, καθώς και διασύνδεση με αντίστοιχους ευρωπαϊκούς ή/και διεθνείς φορείς, προκειμένου να συγκροτηθεί ένας πόλος αναφοράς για την πολιτιστική δραστηριότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο αυτό, μία πρώτη δράση την οποία ήδη προωθεί η Culture Polis είναι η διασύνδεση με την ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Πολιτιστικής Διπλωματίας, ειδικότερα, στο επίπεδο των συνεργαζόμενων Δήμων – βλ. Παράρτημα 1

Από την έρευνα πολιτιστικής στρατηγικής στο Παρατηρητήριο Πολιτισμού & Επιχειρηματικότητας

Τα πρώτα βήματα

Εμπνεόμενη από την επιτυχή υλοποίηση αυτής της έρευνας, την εποικοδομητική συνεργασία με αρκετές περιφερειακές και τοπικές αρχές, καθώς και με άλλους οργανισμούς, που ασχολούνται με τη μελέτη και / ή τη χάραξη πολιτικών για τις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ - CCIs) στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η CulturePolis ξεκίνησε τις προσπάθειες για να δημιουργηθεί ένα "Παρατηρητήριο Πολιτισμού και Επιχειρηματικότητας" ("Culture and ENTRepreneurship Observatory" – **CENTRO – NB: ΒΑΣΙΛΗ, θεωρείς σκόπιμο να «αποκαλύψουμε» το όνομα πριν το «κατοχυρώσουμε»????**), για να διερευνήσει και αναλύσει τους δεσμούς μεταξύ πολιτιστικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικότητας, κυρίως σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, στην Ελλάδα και τις γειτονικές της χώρες.

Γενικός στόχος του Παρατηρητήριου είναι η παροχή ενός μακροπρόθεσμου, εξειδικευμένου και ολοκληρωμένου συνόλου υπηρεσιών προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και άλλους ενεργούς παράγοντες στον πολιτιστικό τομέα. Οι υπηρεσίες αυτές σταδιακά θα εξελίσσονται μέσα από έναν μηχανισμό συλλογής, επεξεργασίας και παρουσίασης δεδομένων σε μια **υπηρεσία – δεξαμενή σκέψης**, που θα λειτουργήσει ως καταλύτης για την ανάπτυξη και εφαρμογή «καλών» πολιτιστικών στρατηγικών / πρακτικών, ιδίως σε τοπικό / περιφερειακό επίπεδο.

Ξεκινώντας από την παρακολούθηση, την ανάλυση και την αναφορά των ποιοτικών χαρακτηριστικών των πολιτιστικών πολιτικών και δράσεων, που υλοποιούνται από την ελληνική πολιτική χάραξης πολιτικής σε διάφορα επίπεδα διοίκησης και άλλες αρμόδιες αρχές, το Παρατηρητήριο στοχεύει να συμβάλει τόσο στη βελτίωση της διαμόρφωσης τέτοιων πολιτικών και των επιδόσεων των ΠΔΒ, όσο και στην κατανόηση των συνεπειών τους για άλλες πολιτικές, όπως η απασχόληση, η κατάρτιση, η αστική ανάπτυξη, κ.λπ.

Για το σκοπό αυτό, το Παρατηρητήριο θα παρέχει στις αρχές χάραξης πολιτικής και στην ευρύτερη κοινότητα των ΠΔΒ στην Ελλάδα περιοδικές ενημερώσεις για τις εξελίξεις, με βάση διεθνώς αναγνωρισμένες μεθοδολογίες που οδηγούν σε αξιόπιστα και ενημερωμένα ποσοτικά στοιχεία, λεπτομερή ανάλυση και συγκεκριμένη, όχι μόνο εσωτερική αλλά και εξωτερική, πρακτική τεχνογνωσία.

Επιπλέον, φιλοδοξία της CP είναι το Παρατηρητήριο να επεκτείνει τις δραστηριότητές του σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα σε διεθνές επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης - Μεσογείου και στα Βαλκάνια. Στο πλαίσιο αυτό, το Παρατηρητήριο θα υποστηρίξει πρωτοβουλίες πολιτιστικής πολιτικής σε θέματα, όπως ο ψηφιακός πολιτισμός και η πολιτιστική διπλωματία, όπως εκφράζεται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [«Προς μια στρατηγική της Ε.Ε για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις»](#).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

CULTURAL DIPLOMACY PLATFORM:

Ο τομέας του πολιτισμού αφορά πρωτίστως στη δημιουργία. Ωστόσο, εμπεριέχει σημαντικές οικονομικές και αναπτυξιακές διαστάσεις, στο τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Την τελευταία προωθεί η **Ευρωπαϊκή “Στρατηγική για τις Διεθνείς Πολιτιστικές Σχέσεις”**, η οποία υποστηρίζεται από την **Πλατφόρμα Πολιτιστικής Διπλωματίας** (<http://cultureinexternalrelations.eu/>) που ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 2016. Η διαδικτυακή αυτή πλατφόρμα αποτελεί προϊόν διευρωπαϊκής συνεργασίας, με επικεφαλής το Ινστιτούτο Γκαίτε και βασικούς εταίρους το Βελγικό Κέντρο Καλών Τεχνών BOZAR, το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Ίδρυμα, το Βρετανικό Συμβούλιο και το Γαλλικό Ινστιτούτο, προκειμένου να προωθηθούν οι πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών, διευκολύνοντας και ενισχύοντας τη συνεργασία σε πολιτιστικά θέματα μεταξύ Ευρωπαίων πολιτών και πολιτών από όλες τις άλλες χώρες του κόσμου. Για να εξυπηρετηθεί αυτός ο σκοπός, η ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Πολιτιστικής Διπλωματίας υποστηρίζει ποικιλία δράσεων, όπως η αντιμετώπιση των πρακτικών θεμάτων που σχετίζονται με την καθιέρωση βιώσιμων πολιτιστικών ανταλλαγών, η οικοδόμηση μακροπρόθεσμων συνεργασιών και προσωπικών επαφών, καθώς και η καθιέρωση παραγωγικών διαδικασιών “συν-δημιουργίας”. Η πλατφόρμα αυτή προσφέρει, επίσης, εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές δράσεις μέσω του Προγράμματος Παγκόσμιας Πολιτιστικής Ηγεσίας προκειμένου να βελτιωθούν και ενισχυθούν οι ηγετικές ικανότητες νέων που ασχολούνται με την διαχείριση και διοίκηση (management) πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε δέκα στρατηγικούς εταίρους εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα Κράτη Μέλη της ΕΕ.